

A' ROMAI CSANZARI ES AP. KIRALYI FELSEG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBÖL Kedden 11. Októberben 1791.

Belső Tudóstások:

Három, négy napok alatt egész bizodalommal várjuk F. Urunkat és Atyánkat Bétsbe; kinek szerezés meg érkezésével a' mi Ujságiró Kútfejünknek is tsatornai bővségesebb vizekkel foguak Erd. Olvasóinknak szolgálni. — A' N. M. Kir. Fellörző Seregnek azon telke, melly a' Prágai Koronázáson, minden Gúllák felett az irigységig tette a' maga parádéját, a' múlt Hénteken Bétsbe vizziza érkezett, és mingyárt ugyan azon nap Hezseg Eszterházy, azon N. Sereg' Fő Kapitányának ki hirdettetett, és Nov. 1. napjan egész pompával fog ezen Sereghez bé-iktattatol. — Holnap pedig indólnak ezen N. Seregből 14 Tisztok Kapitány Véghely Ur. alatt Budára, a' F. Palatinus szolgálatjáu levő Telt

örzöknek fel-váltásokra. — Nevezetes volt ez a N. Testörzö Seregről az is *Kuttenbergben*, hogy az ott lévő *Apátza* Klastrom arra kérte (vala az ott lévő Tanátsot, hogy a Magyar Gárdákat, mellyeknek ott lett tiszteletét már le irtak, venné-rá; hogy Klastromjok mellett mennének el, hogy láthatnák a menetelekkor, ezt a' Csaha sem látott, csak hírt hallott szép Serget. Minthogy a' Klastrom-útyokban nem esett a' Testörzö Uraknak, tehát a' Tanátsbéliekkel együtt minnyajon bé mentenek a' Klastromba, mellynek Szüzei igen nagy betűlettel fogadták. — *Párisban* is meg-jelentenek vala hajdon, a' lakadalom alkalmatosságával a' mi Magyar Testörzöink, hól a' Klastrom' Fejedelem Afiszonya hordozta vala el őket az egész Klastromban, és midőn bámúlva tsudálta volna ezen Gárda Tisztekek pallérozott Frantzia beszédjeket; és leg-módisabb; tsinosabb maga viseleteket; azt kérdi az edgyiktől: ugyan Uram mitsoda Nemzetből valók lehettek ti? mert lehetetlen, hogy a' leg szebbik Nemzet legyen a' Magyar — és illy pallérozott, mint ti vagytok. Erdőtven a' Gárdák, hogy ők Magyarok valóának: elé veszen az Apátza Afiszony egy kiss Frantzia Könyvet, melyben a' Magyar Nemzet tsupa Barbarusnak vala le festve, 's meg-vallá, hogy ő a' Magyar Nemzetről való bal vélekedését innen vette; de már láttya, hogy ezen Nemzetet a' más Nemzetek tsak irigységből rágalmaznák; azért a' Könyvetekét is a' Tisztek előtt égetteté meg. — *Prágában* a' leg nagyobb idegen Gavallérok is barátságokra méltóztatták a' Magyar Gárdát — az után pedig, jövet, menet, annyira tisztelte és szerette a' nép őket, hogy a' hól meg-szállottanak, a' Gárda szürke paripájának a' száját meg-tsókolta a' Paraszt Tseh örömeiben, és ingyen abrakat adott néki. E' szép már, mikor egyik Nemzet a' másikat így szereti és betsülly.

Budáról ugy tudósittatunk, hogy a' F. fő Herceg kedvéért, az Ország *Primásja* és *Birdja*, a' több fő Méltóságoknak jelen-lételével, ottan ottan vadá.

Vadászatok és gyakor Bálók és tántzoló mulattságok adatnak, mellyek által magát ujjihasza ő Királyi Hertzegsége. — Már a' múlt esztendőben ő Felsége, a' Sz. István Rendjének Lovagját, és a' *Septemvirális* Táblának Tanátsofsát *Dormándházy Sándor* Mihály Urat, hiv és hosszvasz szolgálatbéli érdemeiért, a' Szabad Bárók közé méltóztatta vala, maga zeméllýére nézve, számlálni; melly Kegyelmeisége ő Felségének nem régiben hirdettetett ki. — Még 1763 ban számláltatott vala *Knozevich Márton* Ur a' Sz. Bárók közé; a' midőn *Horváth Országban, Dalmáciában és Sídroniában* ki is hirdettetett vala. Most F. Urunk, ugyan ezen nevezett Urnak 4 Fiait, ú. m. *Györgyöt, Jánost, Pétert, és Venczellt* a' Bárói rangal és Méltósággal meg-ajándékozni méltóztatta. — A' *Kassai* Királyi Oskolai Kerületnek fő *Inspektori* széke már Aprilistől fogva üress lévén, ezt a' Hivatalt a' napokban ő Felsége, 1500 r. forint esztendei fizetés mellett, *T. N. Abauj Vármegye* volt Rend. Notáriusza *Jábrotzky Gábor* Urnak adni kegyelmeesen méltóztatta. — Az *Egri* Püspöki Oskolák; mellyek eddig minden Kerületbéli *Direktoroktól* való függés alól ki valának véve, most egy F. Királyi újj parantsolat által a' *Kassai* Kerületbéli Királyi Oskolák *Direktora* alá vették. — A' Kardnak viselését ő Felsége egy különös minapi parantsolatja által, minden Magyar Oskolákban; Akadémiákban; Univeritásokban és Kollegyomokban az ifjuságnak keményen meg-tiltotta. Nem is illik a' Kard *Minervának!*

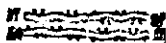
Báró *Herbert* Sept. 18 dikán arról tudósította az Udvart, hogy a' Török Tsászár egész Birodalomában lévő minden Basálhoz egy olly kemény parantsolatot botsátott; melly szerint kényszerit mindeket az ujjanon kötött *Szisztovi* békeség 7 dik tikkellyének tökéletes tellyesítésére — — a' melly szerint minden Auszriai Birodalombéli foglyak, akár hol légyenek azok, 2 hónap alatt minden pénz nélkül viszta adattassanak. A' titkon tartott, pénz vett rab szolgák, vagy szolgálok azonnal a' kö-

zelebb lakó Basának adassanak által, és azoknak
 árrát a' Szultán maga fogja ki fizetni. Valaki kü-
 lömben tselekezik, és ezeket eltitkolja, 1000 Pia-
 sterrel büntetteik; és a' Fogoly-is tölle ingyen el-
 vétetik. — Egy más parantsolatja a' Pörtának a'
 Bosznyákokhoz van intézve, mellyben az iratik,
 hogy mivel a' Pörtának közönséges boldogsága azt
 kívánta, hogy az *Una* mellyékn egy kerület a'
 Német Tsászárnak által adattasék, tehát ezeknek
 Kapitányai és földes Urai a hónapok alatt jelen-
 tsék magokat Konstantinápolyban a' *Testerdárnál*,
 és károk vizsza pótoltatik. Ezen parantsolatjára a'
 Szultánnak, a' Bosznyákok minden zenebonás el-
 lent-állásoktól meg kezdettek szünni. — A' máj
 elztendőktől fogva szüntelen tábori szolgálatban lé-
 vő Szélbéli *Horváth* Sergek, már Sept. 20. dikától
 fogva egészzen haza bortsáttattak, és csak a' ma-
 gok békelségbéli vigyázó helyeket állják. — nyu-
 gosznak: Valamint a' Székely és más szélbéli fogy-
 veresek. — Oláh Országban már egy Katonánk
 sintsen, hanem *Khotzim* a' Rajával együtt, ezen a'
 télen még a' mi kezünknel lézzen; mert az Orsók
 azt kívánnyák, hogy ezen Vár rontattasék széjel,
 's míg a' két Udvar között Per alatt lézzen, vizs-
 sza nem adatik. — Mind a' 2 Bétsi *Politzáj*, mind
 a' *Hadi*, mind a' *Polgári* kezdődik Nov. 1. napján.
 A' *Hadi* *Politzáj*nak 300 lovas, és ugyan annyi
 gyalog Katonai lézzenek, kik éjjel nappal szüntelen
 szágodozó vigyázathban lézzenek. Minden betsületes
 ember tsendes és boldog napokat ígérhet magának
 a' *Haza édes Attya* II dik *Leopold* Uralkodása alatt;
 mellyet már is ezer példák bizonyittanak. — A'
 még fenn álló minden Szerzetbéli *Klastromok* enge-
 delmet nyertenek, hogy *Novitiusokat* vehetnek-bé;
 de mondják, hogy némelly Szerzetesek éppen sen-
 kit sem találhatnak, ki magát Szerzetjebbe aján-
 laná — annyira nyilt a' Világnak szeme: inkább
 Katonák, mint sem Barátok lézzenek most a' mi De-
 ákjaink. — Egy *Kárdinálisnak* azt hagyta vala
 nem régiben egy bölts Fejedelem, hogy a' Szerze-

eseket oktassa és reformálja. Egykor a' Fejedelemhez megy a' Kárdinál, 's panaszol, hogy a' mezt-lábos Barátok, kiknek azt parantsolta, hogy tisz-mát húzzasak, nem akarnak engedelmeskedni pa-rantsolatjának. Meg mozgatja fejét a' bölts Feje-delem, 's mond: a' nem szép dolog, hogy Elöljá-rójoknak nem engedelmeskednek, 's tiszmat nem húznak; de még-is inkább szeretném ha *Kárdinális* Uram a' fejeken és nem a' lábakon kezdené előbb a' Barátok *Réformatioját*; mert a' kinek a' feje ré-formálódott, önként megy osztán a' többi.

Erdélyből M. Vásárhelyről. — „Barátom! Hogy csak a' tsupa Virtus, a' valóságos belső érdem, és nem Eleinknek rá módjára; méltatlan történetből ránk ragadt Rangunk és Titulusunk, légyen az a' fénylő briliánt, mely Familiánkat 's magunkat tün-döklővé téfzi — és hogy ezen kívül a' többi csak álom — azt meg-engeded én nékem. — Hogy az *Aszszonyi*, vagy *Frantzia* hízelkedésből ugy ne-vezett *Szép Nemnek* minden rangja és titulussa (az *Uralkodó Házaikon kívül*) Férjek után vagyon; ha tagadod, le-hazuttal a' tapasztalás. Ha egy Pa-raszt születésű Fogoly Leánykából *Első Katharina*, egy hatalmas Orosz Tsászárné lehetett; ha egy *Bi-har* Vmegyei özvegy nemes Aszszonykából, egy Né-met Országi, máig-is élő Uralkodó Hertzezné lehetett — ugyé nem nagy ujjságot írok, midőn arról tudossittalak, hogy egy betsületes igen szép Nemes Leánykából nálunk Grófné lett? E' más Nemzetek között, sőt nálunk-is nem ujjság, 's nem szokotlan dolog; de még-is nálunk sok kopasz rangra figyel-mezők között érzékenységet okozott. Az ifjú Gróf *Toldalagi* Josef meg kedvelvén itten egy Városi Ta-nátsosnak *Bedő* Josef Urnak igen kellemetes haja-don Leányát, nem régiben hitese feleségül vevé ma-gának; kik már most tellyes gyönyörűséggel élnek együtt. Ezen dolognak értésére egy kiss láрма lett a' Familia között, hogy miért venne egy Gróf, Ne-mes Leányt feleségül, és akadályoztatni kívánnák vala; de az ifjú Gróf el-nem álván szerelmességétől,

özve-

özve eskettetének. Nálunk szokásban vagyon, hogy a' Városi Tisztviselőket tsúfságból *Vargáknak*, azoknak Leányait pedig *Varga Kissaszfzonyoknak* tsúfoltják a' kívül lévők fokban; noha ezek között sok érdemes nemes ember vagyon. Nem *Varga*, hanem *Nemes Kissaszfzony* ezeknek Leányok. Bár tsak egytzer már a' meg rögzött ítélet tételek irtathatnának-ki Hazánkbol. Számláld fel! a' leg-nagyobb és böltsebb Gavallérjaink közül-is hánynak nem Nemes Leány Grófnéja s Bárónéja! — hány Bátor, s Gróf Kiss a' szfzonyt nem tett ellenben egy szegény Nemes Legény szerentséssé. A' Házolságnak az edgyesség, és a' mutsok nélkül való szeretet a' Lelke, és e' tsak ezzel böldog.

Kolozvár. A' múlt hónapnak 26-dikán iktatták-bé *Martonsalván Felső Fejér Vármegyei Fő-lapányságába* M. *Sarkadi Tury András* Ur; ki a' maga szolgálatját a' Vármegyei Hivatal grádittsának alsó fogán kezdvén, mind addig ment érdemeivel ezeken fellyebb fellyebb, mig nem most ennek leg-felsőbb fogára lépett. Ez a' Virtusnak és a' Nemes szivnek rangja. A' bé iktató K. Biztos Urak fő Kormányzékbeli Tanátsos M. *Szegedy Josef*, és Itélmester M. *Tury László* Urak valának. — Kolozvárt az alkalmasabb szállások mind azoktól, valakik a' Kormányzékhez nem tartoznak, el-vétettek, és a' Kormányzék Tanátsosainak adattak azon fizetésért, mellyel amazok bírják vala. Ezt a' köryüllállásnak természete kívánta, hogy így légyen, mig a' Város jobban meg-épülhet. — Ugy értjük, hogy a' vólt *Jesuitáknak* az Oskolákra és Semináriumokra maradott, de ez előtt egy néhány esztendőkkel kotyavetyéztetett Józfégi megint vizsgálváltatnának — minthogy a' Semináriumok hajdoni lábokra állottanak. — A' napokban két Udvari Végzés jöve a' Fő Kormányozó Tanátshoz, egyik, mellyben ezután a' Kantzellistákat is Kándidátzió által tétetni; a' másik pedig, mellyben ezután a' Koncipistákat Notáriusokból választatni parantsolja a' Felsőge.

Statuum Presidens Gróf Kemény Farkas ő Ke-
gyelmessége' Kis-Lekentzei tsüre meg-gyűlada a'
napokban egy vezedelmes pipáról; 's 10 szép asz-
tagja, és 12 kalangya szénája hamuvá leve.

Botykról Baranya Vármegyéből 1-ső Okt. —
Nagy jó Uram! — Le-indulván Belgrádra, hogy
azt minekelötte a' Töröknek vizsgálja adatik meg lát-
halsam, alig értem Baranya Vgyének Botyka nevű
kellységébe, azonnal értettem az ott lévő Vendég-
fogadóba bé-szállott Kereskedőktől (a' kik éppen
Belgrádból jöttek) hogy már oda senki látás kép-
pen bé nem erefztetik, azért többé magamat nem-
is akartam fárasztani. A' merre által mentem, t.
i Szala Vgyének, Somogyinak nagyobb részén, és
Baranyának egy kis darabján, mindenütt hallottam
a' lakósokat az esztendőnek bőv terméséről beszél-
getni. A' múlt esztendőknék soványsága, most bő-
ven bé-pótoltatik. Sem kenyérben, sem borban szük-
ség nem lészen. Baranya Vármegyében vigan töl-
tik a' szüreti napokat, ámbár a' bornak bővsége
fokaknak gondot szerez, mert olly termékeny a'
szőlő, hogy már elegendő edényt alig kaphatnak
a' szőlős Gazdák. Bezzeg feslik a' hárs a' Kádá-
rokknak is, a' kik a' hordókat jó sós áron adogat-
ják-el. Itt a' Réformátusok a' Katholikus Atyafiak-
kal szép tsendességben laknak, áldják mind két rész-
ről a' *Nagy Josefet*, és *Leopoldat*, a' kik az Evan-
gyeliomban annyiszor parantsoltatott emberi szere-
tetet a' Magyar szivekben-is fel buzditották. Ezen
emberi szeretetre maga is ezen részeket ditsősségesen
Kormányozó Fő Pásztor *Eszterházy Pál Pétsi Püs-
pök* ő Méltósága jeles példákat ad, A' ki nem tsak
az alatta való Katholikus Köz gyülekezetet Keresz-
tényi életre serkengetni meg nem szűnik, hanem az
ő véle munkálkodó lelki Pásztorokat-is példás és
Istenes életben tartani és naponként nagyobb tö-
kéletességre vezérelni igyekezik; a' melly-is bőven
ki tettzik azon rendeléséből, a' mellyet mostanában
adott ki, a' mellyben minden Plébáuus, és Káplány
Uraknak, minden Világi pompa, kemény büntetés
alatt.

alatt keményen tilalmaztatik. Ki bocsátott t. i. a Meltósága egy kerülő Levelet. (Encyclicam) a melyben paransoltatik, hogy minden Egyházi személy fekete kis sapkát, avagy Káputsiumot viseljen. Elle en pedig senki világi ruhában járni nem mérésezen. Valamint a' Vadászat is, a' Játék, a' Világiakkal való társalkodás, a' haj porzás, és a' haj fodoritás, nagy és fényes tsattok megtiltának, úgy hogy a' ki ezen törvény ellen tselekedni bátorodik, azonnal Plébániájától megfosztalsék. Mert az Egyházi személyek (igy söll a' paransolat) ettől a' Világtól már egészfzen megváltak, és azért nem illik, hogy e' Világhoz alkalmaztasák magokat. Értettem is hogy egy Plébánus ezen paransolatnak meg szegéséért, a' fellyebb említett büntetést el is nyerte.

*Egy Belgrádi Levél szóbról szóra: — „G. Károly N. Gyalog Serge kegyelmes Proprietariusának meg halalozását értvén, 's kit vesztett légyen el-megfontolván, tsak alig lehetne ki-mondonom, melly szomorúságba borultunk minnyájan. Hogy azért ezen kegyelmes el-vesztett Vezérünk eránt való háládatos utolsó tiszteletünket az egész Világ előtt nyilvánvalóvá tehessük, ugyan ezen Sergünknek nagy érdemü vitéz Oberstere Meltóságos *Nicolletty Ferentz* Ur Sept. 26-dikán meg-paransolá, hogy mind a' 3 Bataliom (még akkor Belgrádbann fekvénk) a' közönséges Templomba meg-jeljenyen. Ez, szomorú gyászoss pompával, de igen érzékeny keserüséggel véghez menvén, 3 Bataliom Isteni szolgálatot tartott, mellynél az egész Katonaság valóságos Keresztényi áhítatóságot vitt véghez. Vége lévén az Isteni tiszteletnek, elé állá a' Regement Káplánnya, és a' Katonaságot rövid, de fontos beszéddel azon imádságnak el-mondására ötzönezé, mellyekkel az ilyen alkalmatóságekban szokott élni az Anyaszentegyház. Az egész Katonaság olyan áhítatóságot mutatott külsöképpen, hogy ki-ki tapasztalhatta, mitsoda tisztelettel viseltetett légyen belsöképpen, vólt kegyelmes Vezérjéhez — és noha,*

essőe

első idő lévén, nagy alkalmatlanságot okozott vala, az Éz alatt állott katonaságnak, még is a' nép csak egyedül ja' tsendességre és áhíthatosságra figyelmeztet. Is en nyugosztalja az Örök Életben a' mi volt kegyelmes Vezérünket, és hasanlóval áldja meg Sergünket. —

Ugyan azon Levélben iratik: „Sept. 27-dikén egy ember a' Kortsmán az elegedendónél vagy 2 Pinttel többetskét iddogalván, midön estve későn haza felé menne, el vészti az útát a' fetétségekben, és egy 18 ölnyi méjjségű szároz kútba belé esvén nyakát ki-töri. Más napra kelvén minden felé keresik jó baráttyai: de sohol réá nem tanálván, későre észébe jüt egviknek, hogy a' részeg ember még a' kútba-is belé eshetik — lámpást botosátának tehát kötelen a' kút fenekére, és az embert hótan ott tanálák. Egyik baráttya kötelet köttetvén a' maga derekára, egy más kötelet kezében vészten, és a' többektől a' kút fenekére le-botosátatik. Minek utánna a' halotra a' kötelet réá kötötte volna, kiáltya, hogy húzzák. Ki is húzták a' kút szájáig mind a' kettőt szereztsésen: de itt a' kötélt el szakadván, mind kettőjököt nagy zúhogással visszafalasztották. Már ekkor az eleven is jötskán meg-ütögette magát, úgy hogy egy fertály órájig nem szolhatott, a' midön csak ugyan ismét magához jöven, kiáltya, hogy jobbatska kötelet botosásának utánna; ő is a' kútba hagyta ám most a' halottat, kötelet kötvén annak derekára, és örült hogy a' kútból magát egyedül ki-húzathatta. Az után ki-húzzattott a' halott-is: a' másik pedig már meg-gyógyult.

Béts. — Ezekben a' napokban fog tartatni az utolsó tanáts, a' *Mária Theresia Kiss keresztés Hadi rendjének* ki osztása végett. — — A' *Tsokonits Ur* marháat tartó és vásárló *Compájának* azokban az Országokban való marha vásárlása meg-tiltatott, hol az ujj *Compánia* u. m. a' *Frisz*, vásárolja a' Bétsbe hajtandó Barmokat. — — A' *F. Tsászár Brünen* keresztül, *Holits* felé jö visszaf, és minden órán

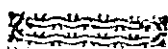

órán váratik haza. — A' Fő Hertzeg *Ferdinand* Magyar gyalok *Sergének* 3 Batalionja Horváth Országból Morvába mégyen Vár őrzei. — Ugy be-
szélik, hogy a' volt *Károly* Magyar gyalog *Sergét*
Királyi fő Hertzeg *János* nyerte volna.

Bukorestből Sept. 20 dikán azt irják: Már most
tsalhatatlanul tudjuk, a' *Muzkának* a' *Portával* va-
ló *Békesség Tanáttsa* miben légyen. *H. Potemkin*
a' leg-nagyobb fő ebben; a' *Ministerek* pedig *G.*
Somojlov, *Generálmájos Ribás* és *Laskarov*, kik már
3 nagy *Vezérek* alatt minden gyümöltés nélkül dol-
gozták a' *békességet*. A' *Békesség Tanáttsa* egy
Jász Várofsától 10 mértföldnyire lévő, és a' *Pruth*
Vize partyán fekvő *Hús* nevű *Városotkában* lé-
szen; és úgy irják, hogy az erre a' végre mind a'
két részről ki-rendelt *Ministerek* ezen hónapnak 22-
dikén, minnyájan öszve lésznek itt gyölve. Még a'
Porta Követjei közül több nem tudatik, tsak a'
Rájsz Effendi, ki a' *Szisztovi Congressusban* is végig
jelen volt. — A' *Muzka* részéről egy *Szerentsét*
Békességet reménylenek mindenek; mivel az *Ashai*
Sergek mihelyt a' *Békesség* elől-járó *punktumainak*
szagát orrokba vették, azonnal minden *hir* nélkül
oda hagyták a' *Tábort* — és a' *Porta* most igen
röviden van — minden *fegyveresse* nem áll 50-ezer-
ből. — A' *Pruszszus Udvarnál* lévő *Török Követ*
parantsolatot vett, hogy még ott maradjon a' to-
vábbi *rendelésig*. — A' *Bétsbe* jövő *Török Kö-*
vet pedig *Novemberbe* meg fog érkezni. — Az *O.*
lofsz Országból jövő *Levelekből* máig is azt értjük,
hogy a' *Pápa* ő *Szentsége* újra *viszta* esvén *nya-*
vallyájába kéttséges ágyban fekszik.

Külső Országot illető dolgok.

Lengyel Ország. — A' Lengyel Statusoknak Deputátusai ismét öszve vagynak gyülekezve, és Sept. 15 dikén ujjanton hozzá fogtanak félbe szakadt Diætájoknak folytatásához. Még pedig megjegyzésre méltó, hogy már most az ujj Constitutio szerint, a' szabad Városoknak Deputátusai is megjelentenek, és illendőképpen bé-is fogadtattanak a' többektől. Midőn a' Lengyel Polgárságnak ezen Deputátusai leg előbbször is a' Királynak és a' Statusoknak megköszönték volna, hogy rollok illy kegyelmesen végeztenek, és megengedték, hogy ezen túl már ők annak a' hazának jóvára, mellynek ők is tagjai, szolgáltsanak, ugyan ekkor 12 ágyukat ajánlottanak háládatosságoknak jeléül az Országnak: a' *Poseni* Distrikus pedig különösen kívánta magának azt az engedelmet, hogy *Varsou* Városában a' Polgárok nevében örök emlékezet oszlopát emelhesse a' Királynak. Ezen kérésére a' *Poseni* Distrikus béli Polgároknak megengedte a' Király, hogy számára oszlopot emelhesse, de illy fel-tétel alatt, hogy ezen örök emlékezet oszlopa egyszerűsmind az Ország Gyűlésének is szenteltetve és ajánlatva légyen, ugy mint a' mellynek meg-edgyezése és igyekezete által, a' Király a' Polgárok jóvára tészoló szándékát végre halythatta. Sok rendbéli Deputátusok tartottanak ezen első ülésnek alkalmazásával igen fontos beszédeket. De megérdemli mindenek felett a' Királynak következő beszéde rövid és fontosságára való nézve, hogy mindenektől olvastassék. — „Tsak röviden jelenthetem ki a' N. Statusoknak azt, — így szól a' Király — a' mit a' külső Hatalmasságokkal való ügyeinket folytató Minister tudomra adott. Mind azok a' dolgok t. i. mellyeket kedves Hazánkért egybe vetett erővel tselekedtünk, a' mellyekhez rezkettev fogtunk, és a' mellyeket mindenünknek veszedelemben való forgásával szerentsésen végre hajtottunk, külső Országokon ditséretet, tiszteletet és helybe hagyást érdem-

érdemlettenek. Májusnak 3-dikán fundáltatott Constitutiókat betölttetik, magunk-is bátorságunkért kezeveltünk. Igy szollanak rollunk: — *Ha a' Lengyelok, követni fogják azt, a' mihez kezdettenek, szentségs Nemzettelé téstik magokat.* Ország Statuissal ez olyan sorkantyú nékem, melly szerint esküszöm, hogy véremet ki-ontani, és életemet 's koronámat a' Constitutió mellett le tenni kész vagyok. Tulajdon kezemmél akarok az ellen, akár ki légyen az, kardot rántani, a' ki ezen Constitutiót bántani bátorzkodnék. „ — A' Királynak beszéde alatt mindenek bámulva halgattanak, annak végével pedig kardot rántván, e' képpen szollottanak: — *minden javainkat, vérünket és életünket, Hazánkért, Királyunkért és a' Törvényért adni készek vagyunk.* — Sok dolgokat szemlélünk ezen 1791-ben történni olyanokat, a' mellyekről 1781-ben álmodni sem tudhattunk volna.

Ki gondolta volna, hogy Anglia — melly akkor, 's kivált 1782-ben, négy rend béli tengeri Hatalomságoktól négy felőlről pusztított — egyik kintses kamaráját u. m. az Amerikai Tartományainak nagyobb részét gyalázatoson el-vesztette — ennek alkalmatosságával adósságait 100 Milliő Sterlingekre, vagy a' mi pénzünk szerint 1000 Milliő Forintokra szaparította — — hogy ez az Anglia minden tengeri Hatalomságoknak 1791-ben törvényt szabhasson, a' világnak mindenik részét még tsak fájinotska pokrottzal is ő ruházhasssa, minden valamire való Kapitálistákat adó fizetőjévé tégyen, hogy minden Kassaiból a' kintset, mint valami patakotkát, a' maga Kassájába vigyen, hogy az ő hájós Sergei a' ki-kötő helyekből ki se mozdúllyanak, 's még is az Europai Hatalomságok között ingadozó félben lévő Æquilibriumot tsak fenyegetődzés által is fen tarthassák 's meg-erősithessék. De szemlélhetünk e' folyó 1791-dik esztendőben több dolgokat is történni olyanokat, a' mellyekről 1782-ben talám tsak a' Nagy Katalinnak és II-dik Jozsefnak lehetett előre gondolkodniok. — Gondolták e' valyon a' szegény Törökök ez előtt 3 esztendőkkel, midőn *Krimide* vizsza akaryán venni, *Kinburnra*

zéá ütöttek, hogy nem csak Krimiót fogják 3 esztendőök múlva örökösön az Oroszok kezébe hagyni, hanem ennek felette sok Millio Piásterekkel, egy néhány száz ezer emberekkel, 's végre Oszakovval is kénteleníttessenek vakmerőségeket intezni. — Midőn a' Törökök ez előtt 3 esztendőökkel *Krimiót* *ért Kinburnra* ütöttek, még akkor csak 6 esztendőktől fogva tartották vólt az Oroszok a' magok hatalmök alatt *Krimiót* — 's ki gondolta vólna, hogy ezen 6 esztendőök alatt olyan hajós Serget állíthatanak Krimiónak ki-kötő helyeiben lábra, melly a' Törököknek 400 esztendőktől fogva hatalmas hajós Sergét öszve ronthatja. — Ha a' meglettekből a' lejendökre tekintenünk megengedteink, ezen nagy dolgoknak még nagyobb következéseit már előre is szemlélhetnök. — Oszakov a' *Dni-per* tengerbe való szakadásának oldalán kevélykedik. Minden folyó-víz pedig le-felé szokta hordani a' kintset azon Országokból, mellyeken keresztül foly; melly kints többnyire abba a' Kásába szokott folyni, melly ezen folyó víznek tengerbe való szakadásánál lévő Vámokat és Harminzadókat bírja. Egész Lengyel Ukránia e' szerint, a' *Dni-per* vizén fogja a' maga adóját Oszakovhoz le-botsátgatni az Oroszoknak. Ki nem tudja pedig külföldben is mi némü bé-folyása nintsen az Orosz Birodalomnak Lengyel Országhoz. — Ezen kívül pedig Oszakov a' Törökök földével öszve ragadott, vagy közös földön fekszik: innen ki-nyitva vagnak a' Török Tartományok az Oszakovban lévő Oroszoknak, kik innen minden meg-eshető háborúnak alkalmatosságával bátran hozzá foghatnak a' pusztitáshoz. Honnan várják akkor a' *Benderbe* szorult szegény Törökök! a' segítségét, ha az Oroszok az ő kellelten látogatásokra mennek. De tégyük fel, hogy az Oroszok Krimiói hajós Serge oly mértékbe hatalmasodjék ez után-is, mint 6 esztendőök alatt hatalmasodott. Hogy fogja ezt nézni Konstantinápoly? — ugy, mint bizonyos veszedelmét. Krimióból fogják, *Asov*, *Várna* 's a' többi *Foketent*

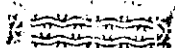
tengeri Városok, várni falaiknak egész ölzve rotattatását. Ha Krimianak *Neptussa* a' maga jövendő-béli erejét, a' múlt ó esztendő béli ereje szerint fogja mérsékelni; úgy ő 6 esztendők múlva e' képpen fogja a' *Fekete-tenger* Tsatornáiból Konstantinápolyból a' Súltánt Szerallyával együtt ki-felé komendérozni: — *Uraim! 's Afiszonyaim!* — *retour!* —, *újj lakosok jönnek!* Ekkor osztán bekötözhetik: *Mahumed* az egész Afiszony Régementtel Afában a' *Sinope* béli *Diogenés* üress hordóiba, mellyből ne félyen; hogy ki-hajtsák az Oroszok.

Hogy az Orosz Tsászárné az Europai Játéknező helyen fő személyt kívánnyon játszodni, azok senki sem kételkedhetik; nevezetesen pedig a' mi a' Frantziák Revoluzióját illeti; úgy mutatták a' környülállások; hogy ebből mindenek felett nem akarja kezeit ki mosni: tsak hogy nagyon kezdenek a' Politikusok az iránt kételkedni; hogy valyon párt-fogó tzélből é; vagy pedig ellenséges indulattal. A' *Stokholmi* Sept. 20-dikán költ Levelek meg egyezölög azt erősítik; hogy a' Svédok Királya mindenekben meg egyezettette szándékát a' Tsászárné akarattával a' Frantziákra nézve. Az is kételkedékesen kívül tétetett dolog; hogy valámit a' *Nápszau* Hertzeg így színtén Gróf *Romántzon* is a' Tsászárné részéről egészfzen meg bizva tanátskornak *Koblentzen* a' Frantzia Királynak Rokonival 's a' több fő rendű Frantzia Tisztekkal. De ezek mind bizonytalanságok. Tsak a' jövendő fogja világozságra hozni mi némű dolgok légyenek az Angias és Orosz Kabinétoknak firhangjaik alatt el-rejve.

Némellyek azt erősítik; hogy a' Frantzia Királyné maga elejébe éppen ellenkező Systemát vett volna azzal; mellyet Párisból való titkos elmentele előtt követett; és hogy ezen Systemája a' Királynénak; a' Frantzia dolgoknak olyan fordulásokra adhat alkalmatolságot; mellyet sokan nem reméltetnek volna. Ez okozta; azt mondják; azt is; hogy

hogy a' Király a' helyett hogy a' maga Rokontól
 hozzá küldetett Levelekre felelt volna, a' Constitu-
 tiot meg erősítve küldötte hozzájuk, és arra intet-
 te, hogy még idejek legyenek, éjjenek a' közönségek
 engedelemmel 's hazájokba jöjjenek vizsgálja. —
 Egy szép Anekdotumotska is történt mostanság Fran-
 zia Országban. — Meg hal t. i. egy rend kivül-
 való gazdag Alsószöny; 's vak buzgóságból min-
 den gazdagságát; Attyafiait kúdosokká tévén, a'
 Frantzia Nemzetnek testálta; de ezen ő ajánlását
 nem hogy el fogadta volna a' N. Gyűlés, hanem e'
 következő arany betűkre méltó szavakkal vetet-
 te-meg: „ — Nem fogadhattyuk el ezen Testamen-
 tomot; melly egész Nemzetünknek gyalázattá vá-
 válnék; ez által egy szerentsétlen Familiát fosztván
 meg a' magájától. Az igaz; hogy vagynak pél-
 dáink; mellyek szerint némelly Klastromok és Pap-
 ságok az e' féle Testamentumokat el fogadván, a'
 törvényes örökösöket kínos szegénységre juttatták.
 De ne ezen példákat; hanem inkább a' XV dik La-
 josét 's több más Királyainkét kövessük, kik az e'
 féle káros ajándékokat nagy szívüliségek szerint meg-
 vetették. „

Torda i. Okt. — Erdélyben a' kalangyák'
 bővségének éppen nem felel meg annak erefztése.
 A' leg-jobb búza-termő Maros mellyéki földekben
 termett kalangyák 10, 12 kupát; ritkábban egy vé-
 kát mondatnak erefzteni. Ritkább a' 2 véka erefz-
 tés; sokkal ritkább az három a' leg-jobb kalán-
 gyákból-is; fellyebb pedig nem hallatik. — Tö-
 rök-búza pedig temérdek bővségében létszen minden
 felé; ez is oka, hogy már a' piatzokon a' tsupa
 to's 6 garasra; a' jó elegyes búza 8 garasra réá
 szállott. Azt minden felé lehet tapasztalni, hogy a'
 szép tiszta ősz búza igen felette nagy ritkaság a' leg
 gondosabb gazdáknál is. — Vető idő éppen n n
 jára a' szüntelen tartó szárazság miatt September-
 nek szüntén vége feléig. Attól fogva mintegy más-
 fél hete; nedves és igen hives esős idő következék.

bé minden-felé, melly a' szőlő hegyeket, egész Erdélyben, tsak nem szinte, savanyú lével meg fenygette, kivált az alacsonyabb hegyeket, mivel az ilyen sok szárazság miatt a szőlő éppen nem érte felette sok az egres. Ezen az éttzaka a' nagy hó-harmat-is le esék; a' hol készületlen találta, végtetett az édes lévnek; még a' szőlő lát is az alacsonyabb helyeken zöldiben találta.

Ausriai Belgium felől kétséges dolgokat írnak a' Német Levelek. A' *Brabantiai* S'tatusok elfelejtkezve láttatnak lenni ezen Levelek szerint, mind *Leopoldnak* Kegyelmes Fejedelmeknek enedelmeségéről, mind pedig a' köztök quartéllýozó 26 ezer fejből álló Ts. és Királyi Seregkről, és éppen azon a' büntetésre méltó hangon beszellenek édes Atyokkal, mellyel 18 hónapoknak előtte II dik *Joseffel* beszellenek volt. A' magok Gyűléseikben az egyenlőség miatt, tsak hogy egymásnak hájába nem akadnak: de meg is egyet értenek ennypben, hogy Subsidiumot addig ne adjanak, még azok 5 személték, kik hivatalokból ki rekesztettek, ismét vizsza nem tétetnek. Végre azt mondják, hogy a' melly szellő ez előtt Pruszziából és Hollandiából eredett, most az a' Frantzia Propagandából ered. Nem lészen tsuda, ha a' Kormány-szék itt minden órára keményebb eszközökkel tanáts nyulni a' rendnek vizsza állítására. Már forma szerint ki hirdette a' Fiskus, hogy a' hivatalokból ki-rekesztett 5 személték mellett proteffálni nem szabad.

NB. A' közelebb ment Kurirnak 1273 dik lapján a' 28-dik sorban lévő kereszti név, történetből hibáson ment ki; mert a' M. Gr. Ur kereszti név *Ferentz*.